

Коментарі
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
щодо зауважень та рекомендацій
викладених у висновку ЕГ щодо можливості акредитації
освітньо-професійної програми 1683 Біологія (високі технології),
рівень вищої освіти бакалавр, спеціальність 091 Біологія

Ми вдячні ЕГ за ґрунтовний розгляд акредитаційної справи та змістовні рекомендації надані ОПП «Біологія (високі технології)» у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Висловлені рекомендації слугуватимуть покращенню реалізації ОПП та її подальшому вдосконаленню відповідно до цілей ОПП. Але разом з тим, хочемо надати роз'яснення на деякі зауваження:

Звіт ЕГ	Коментар КНУТШ
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	
<p>Зауваження: Відсутня практика систематичних зустрічей гаранта ОП і проектної групи зі стейкхолдерами (студентами, роботодавцями, академічною спільнотою) і документування таких зустрічей, де б фіксувалися усі рекомендації та пропозиції зацікавлених сторін, а також те, які саме пропозиції стейкхолдерів були відхилені. На зустрічі зі студентами було з'ясовано, що вони, як зацікавлена сторона, висловлюють свої побажання щодо оновлення ОП в усній формі, зазвичай, заступнику директора ННІВТ і не комунікують з гарантом ОП, або представниками проектної групи. З витягу з протоколу засідання науково-методичної комісії ННІВТ про затвердження нової редакції опису ОП "Біологія (високі технології)", випливає, що у цьому засіданні студенти, які надали свої пропозиції щодо ОП, не були присутніми та не брали участі в обговоренні. Учасниками засідання науково-методичної комісії ННІВТ були НПП і представники роботодавців, які за сумісництвом працюють в Інституті. Зокрема вони мали змогу висловити свої пропозиції та обговорити їх. Проте не зрозуміло з якою періодичністю відбуваються зустрічі гаранта і робочої групи зі стейкхолдерами з метою оновлення ОП.</p>	<p>На сайті в розділі «Обговорення освітніх програм» розміщено постійно діюче посилання для зворотного зв'язку з стейкхолдерами (https://forms.gle/WHSfxHURfMqnUrjA9 https://iht.knu.ua/navchannja/obhovorennia-osvitno-naukovykh-prohram/). За результатами відбувається їх обговорення.</p>
<p>Рекомендація: з початку наступного 2023-2024 навчального року запровадити практику зустрічей гаранта ОП зі стейкхолдерами в II семестрі академічного року для обговорення діючої ОП та пропозицій щодо можливого її оновлення. Результати таких зустрічей документувати у будь-якому форматі (текстовий файл, відеозапис тощо). Додатково (опційно) на веб-сторінці ННІВТ можна розмістити анкету для опитування стейкхолдерів щодо їхніх пропозицій із оновлення діючої ОП, що сприятиме швидкому аналізу пропозицій зацікавлених сторін.</p>	<p>Анкета для опитування стейкхолдерів розміщена на сайті ННІВТ https://forms.gle/WHSfxHURfMqnUrjA9 https://iht.knu.ua/navchannja/obhovorennia-osvitno-naukovykh-prohram/, це сприяє швидкому аналізу пропозицій зацікавлених сторін, про що зазначено у звіті самооцінювання.</p>
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:	
<p>Зауваження: Формування індивідуальної освітньої траєкторії у структурі ОП представлено блоковим вибором ОК без зазначення можливості обрати будь-які окремі ОК, в тому числі на інших бакалаврських програмах, що позначається на інформуванні здобувачів про порядок реалізації студентами Університету права на вільний вибір навчальних дисциплін.</p>	<p>Освітні можливості та можливості самореалізації для здобувачів ОП є темою дискусій в межах дисципліни «Вступ до університетських студій», де широко обговорюється питання чотирьох років бакалаврату як джерела унікальних освітніх ресурсів (в тому числі можливості вибору ОК на інших ОП). Всім студентам наголошують що їх права вибору закріплені в:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Положенні про організацію освітнього процесу (https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf, підрозділ 9.4.) - Положенні про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу (https://www.knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-

	<p>process.pdf, процедура 3.7.). Статус цих документів вищий ніж статус освітніх програм – жодна освітня програма не може бути затверджена, якщо вона суперечить цим документам.</p>
<p>Рекомендація: з початку наступного 2023-2024 навчального року при оновленні ОП робочій групі слід звернути увагу: 1) на доцільність виокремлення серед обов'язкових дисциплін циклу ОК загальної підготовки і циклу ОК професійної підготовки для поліпшення структуризації ОП; 2) у блоковому представленні вибіркових ОК додатково зазначити можливість вільного обрання окремих ОК із запропонованих блоків та навчальних дисциплін інших ОП.</p>	<p>Ми не погоджуємось із рекомендаціями.</p> <p>1) Виділення циклів загальної і професійної підготовки не відповідає компетентнісному підходу до побудови освітніх програм і є шкідливим для вищої освіти.</p> <p>2) Довільна заміна дисципліни в межах блоку порушує цілісність тої часткової/повної кваліфікації (мікрокваліфікації) яка формується цим блоком, і фактично є відмовою від переваг блокового принципу, тому студент якому не подобаються ті чи інші ОК блоку просто відмовляється від блокового вибору як такого.</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання</p>	
<p>Зауваження: Слабкою стороною можемо вважати відсутність визначеної процедури зарахування результатів, отриманих в результаті неформальної освіти. Проект Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти відсутній у вільному доступі, що унеможливає його обговорення та надання пропозицій.</p>	<p>Не можемо погодитись із формулюванням слабкої сторони – врахування чи не врахування результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти саме по собі не є ні слабкою ні сильною стороною програми. Сильною чи слабкою стороною може бути належне дотримання цілей програми і вимог забезпечення якості освіти при такому перезарахуванні.</p> <p>Наказ Міністерства освіти і науки України за №130 від 16 березня 2022 року «Про затвердження порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти», який відкриває для університетів можливість перезарахування результатів навчання здобутих у неформальній освіті (до цього часу будь-які дії з такого перезарахування були незаконними) набрав чинності тільки 23 вересня 2022 року. Університет сформував робочу групу для розробки свого документу з цього питання (розпорядження ректора «74 від 14.09.2022 року»). Розроблений робочою групою проект Положення «Про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (в Університеті є 2 коледжі) проходить етап обговорення і буде поданий на затвердження Вченою Радою до завершення 1-го семестру 2022/2023 навчального року. Принагідно зазначимо, що оскільки до цього часу перезарахування результатів здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти як цілісних компонент програми в Університеті не здійснювалось, то загрози втрати якості освіти за програмою не виникало.</p>
<p>Рекомендація: ЕГ вважає доречним розробити проект Положення та оприлюднити його у відкритому доступі для громадського обговорення та надання пропозицій та зауважень стейкхолдерів.</p>	<p>Рекомендація недоцільна. Проекти документів які стосуються різних сторін освітнього процесу (а проект Положення «Про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка є таким документом) детально обговорюються на НМК факультетів та інститутів, а потім приймаються консенсусом на НМР Університету – ці дорадчі органи спеціально створені для знаходження оптимальних, узгоджених з студентами, наукових, методичних і адміністративних рішень (до складу входять науково-педагогічні працівники і представники адміністрації всіх факультетів/інститутів,</p>

	представники студентського самоврядування). Остаточне рішення приймає Вчена Рада університету. При прийнятті вказаного Положення ключовим питанням є забезпечення якості при прийнятті рішень про пере зарахування результатів навчання здобутих шляхом неформальної/інформальної освіти).
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:	
Зауваження: Низький рівень поінформованості студентів щодо можливості обирати ДВС не лише блочно (вибіркові блоки дисциплін ОП «Біологія (високі технології)»), але й формувати індивідуальну освітню траєкторію через вибір дисциплін з інших ОП КНУТШ.	Здобувачі ОП достатньо проінформовані, щодо можливості обирати ДВС. На сайті ННІВТ https://iht.knu.ua/normativna-baza/ розміщено «Положення про порядок реалізації студентами КНУТШ права на вибір навчальних дисциплін». Крім того, під час реалізації вибору їм за необхідності надаються консультації з боку адміністрації ННІВТ та деканату.
Рекомендація: на початку II семестру 2022-2023 навчального року на веб-сторінці ННІВТ, де розміщено ОП "Біологія (Високі технології)", навчальний план і програми навчальних дисциплін, додатково розмістити інформацію про те, що студенти мають змогу обирати ДВС інших ОП КНУТШ, а не лише запропоновані вибіркові блоки «Нанотехнології в біології» та «Молекулярна біотехнологія».	На сайті ННІВТ https://iht.knu.ua/normativna-baza/ розміщено «Положення про порядок реалізації студентами КНУТШ права на вибір навчальних дисциплін».
Зауваження: Відсутність уніфікованої освітньої онлайн платформи для розміщення навчально-методичних матеріалів. В ННІВТ не практикується використання освітніх онлайн платформ на кшталт Moodle, Google Classroom чи Microsoft Office 365 Teams для розміщення навчально-методичних матеріалів (електронних підручників, навчальних відео, завдань для студентів, методичних рекомендацій, презентацій чи конспекту лекцій (за бажанням викладача), анкет для опитування студентів щодо рівня задоволеності викладанням чи методичним забезпеченням навчальної дисципліни, тощо).	Розроблені навчально-методичні матеріали є інтелектуальною власністю викладачів, тому не мають бути обов'язково розміщеними у відкритому доступі. Під час проведення навчальних занять з кожної дисципліни студенти отримують доступ до всіх необхідних навчально-методичних матеріалів.
Рекомендація: з початку II семестру 2022-2023 навчального року запровадити використання освітньої онлайн платформи, що сприятиме підвищенню якості та ефективності освітнього процесу.	Розроблені навчально-методичні матеріали є інтелектуальною власністю викладачів, тому не мають бути обов'язково розміщеними у відкритому доступі.
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:	
Зауваження: Слабкими сторонами ОП є недостатня поінформованість здобувачів вищої освіти щодо принципів академічної доброчесності. На ОПП відсутні регулярні практики інформування здобувачів щодо академічної доброчесності.	Значну роль в популяризації доброчесності відіграє студпарламент університету http://sp.knu.ua . Університет також є учасником проекту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic Integrity and Quality Initiative– Academic IQ) від Американських Рад з міжнародної освіти, який має на меті об'єднати професійну спільноту освітян середньої та вищої освіти для обміну досвідом та співпраці задля підтримки академічної доброчесності та якості освіти й сприяння розвитку культури академічної доброчесності.
Рекомендація: Експертна група рекомендує посилити практику популяризації академічної доброчесності, а саме проводити вебінари, семінари та круглі столи з даного напрямку.	Як зазначено в звіті про самооцінювання освітньої програми, здобувачі освіти завчасно ознайомлюються із засобами контролю за дотриманням правил академічної доброчесності, які будуть застосовуватися під час оцінювання, та наслідками їх порушення. НПП задіяні в реалізації ОП регулярно наголошують здобувачам про етичні принципи та визначені правила, якими повинні керуватись учасники освітнього процесу під час навчання, викладання, провадження наукової діяльності аби забезпечити довіру до отриманих результатів чи досягнень (наукових). Регулювання цих питань здійснюється у

	<p>відповідності до Положення про організацію освітнього процесу (https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf, розділи 7, 8, 9), Положення про забезпечення дотримання академічної доброчесності (http://senate.univ.kiev.ua/?p=2104), а також до Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагиату (https://www.knu.ua/pdfs/official/Detection-and-prevention-of-academic-plagiarism-in-University.pdf). Для протидії порушенням академічної доброчесності під час проведення контрольних заходів на ОП використовуються індивідуальні завдання для студентів та затверджені бланки для відповідей. Для виявлення текстових запозичень у кваліфікаційній роботі бакалавра використовуються ІТ-засоби перевірки тексту на текстові збіги. Зокрема, попередню перевірку пропонується реалізовувати здобувачу освіти самостійно за допомогою програмного забезпечення AntiPlagiarism (https://antiplagiarism.net/), остаточну проводить уповноважена від ННІВТ особа – за допомогою стандартного сервісу UniCheck. Звіт UniCheck аналізується науковим керівником, матеріали звіту і результат аналізу передаються Екзаменаційній комісії.</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси:</p>	
<p>Зауваження: У ННІВТ відсутня практика вдосконалення викладацької майстерності НПП з числа сумісників - представників роботодавців. В часі стрімкого розвитку цифрових технологій та їх активного використання в освітньому процесі, актуальним є набуття нових компетентностей в галузі ІТ. Не менш важливими є знання про сучасні тенденції розвитку методології викладання у ЗВО України та зарубіжжя.</p>	<p>Сумісники - представники роботодавців, які задіяні до реалізації освітньої програми є знаними вченими як в Україні, так і за її межами. Виконання наукової роботи у їхніх галузях передбачає досконале володіння широким спектром навичок у сфері інформаційних технологій і ресурсів. Відсутність цих компетенцій принципово унеможливила б їх наукову та педагогічну діяльність в цілому.</p>
<p>Рекомендація: з початку II семестру 2022-2023 навчального року запровадити практику участі НПП з числа сумісників - представників роботодавців у заходах, спрямованих на вдосконалення викладацької майстерності.</p>	<p>Доказом володіння сучасними цифровими технологіями та ресурсами у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності є регулярна участь наших сумісників у семінарах, симпозиумах, конференціях найвищих рівнів. Крім того, Університет є учасником програми вдосконалення викладання у вищій освіті України (Ukraine Higher Education Teaching Excellence Programme) та проекту: «Якісне навчання через якісне викладання», метою якого є покращення якості викладання навчальних дисциплін та підвищення ефективності навчального процесу за допомогою впровадження сучасних методик і технік.</p>
<p>Зауваження: У ННІВТ відсутня практика застосування рекомендацій щодо показників науково-методичного доробку претендента на посаду НПП, хоча у КНУТШ розроблено документи, які регламентують конкурсний відбір НПП, ґрунтуючись на їхньому науково-педагогічному та методичному доробку (Порядок конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (http://senate.univ.kiev.ua/?cat=18)); витяг з протоколу засідання вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 30 червня 2021 року, відповідно до якого схвалені тимчасові критерії щодо оцінювання НПП КНУ імені Тараса Шевченка (http://senate.univ.kiev.ua/?p=1815).</p>	<p>Зауваження і рекомендація не зовсім зрозумілі. При конкурсному відборі оцінюється весь доробок претендентів згідно визначеного порядку і затверджених критеріїв. Встановлення якихось додаткових уніфікованих вимог враховуючи об'єктивну відмінність професійної діяльності за численними предметними областями які представляють НПП Університету неможливо.</p>

<p>Рекомендація: з початку II семестру 2022-2023 навчального року впровадити застосування в ННІВТ тимчасових критеріїв щодо оцінювання НПП КНУ імені Тараса Шевченка та документування доробку, що зробить критерії конкурсного відбору на посаду більш зрозумілими для претендентів.</p>	
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси</p>	
<p>Зауваження: У спеціалізованих лабораторіях Інституту ЗВО, на базі яких відбувається реалізація ОП, відсутнє сучасне лабораторне меблювання та якісний ремонт (наявний косметичний ремонт, який було виконано досить давно).</p>	<p>Більшість лабораторій ІВТ комплектувались у тісній підтримці з боку представників роботодавців, зокрема Науково-виробничого підприємства ЕНАМІН протягом 2016-2020 років. Обов'язковою частиною комплектації лабораторії є сучасне лабораторне меблювання на базі яких і відбувається реалізація ОП.</p>
<p>Рекомендація: з початку II семестру 2022-2023 навчального року доцільним було б запланувати оновлення ремонту</p>	<p>Лабораторії на базі яких відбувається реалізація ОП комплектувались протягом 2016-2020 років. Зауважимо, що економічна ситуація в країні, а також перерозподіл пріоритетів державного фінансування на забезпечення національної безпеки та оборони країни у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ та формувань незаконних збройних організацій ДНР та ЛНР практично унеможлиблює реалізацію даної рекомендації в розумні терміни.</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми</p>	
<p>Зауваження: Враховуючи відсутність додаткових особливостей, що зумовляють переваги цієї ОП, та наявність відповідності вимогам критерію 8, експертна група дійшла висновку, що ОП "Біологія (високі технології)" відповідає рівню В за Критерієм 8.</p>	<p>На наш погляд додатковою особливістю та перевагою даної ОП є залученість роботодавців, не лише до процесу перегляду ОП, де враховуються їх пропозиції, але й залучення їх до освітнього процесу. Зауважимо, що слабких сторін та недоліків експертною групою не виявлено.</p>
<p>Рекомендація: Слабких сторін та недоліків у контексті критерію 8 не виявлено</p>	<p>Рекомендації відсутні, оскільки слабких сторін та недоліків експертною групою не встановлено.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність</p>	
<p>Зауваження: На сайті ЗВО оприлюднені не всі попередні варіанти ОП.</p>	<p>На сайті ЗВО оприлюднено ОП редакції 2020 -2021 року, та її попередня редакція.</p>